

VENDIM
Nr.1161, datë 13.8.2008

PËR MIRATIMIN E RREGULLORES “PËR SHISHET ENËMATËSE”

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të pikës 3 të nenit 36 të ligjit nr.9875, datë 14.2.2008 “Për metrologjinë”, me propozimin e Ministrit të Ekonomisë, Tregtisë dhe Energjetikës, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e rregullore “Për shishet enëmatëse”, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij vendimi.

2. Ngarkohet Ministria e Ekonomisë, Tregtisë dhe Energjetikës, Ministria e Bujqësisë, Ushqimit dhe Mbrojtjes së Konsumatorit dhe Ministria e Financave për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare dhe i shtrin efektet e zbatimit të tij nga data 16 mars 2009.

KRYEMINISTRI
Sali Berisha

RREGULLORE
PËR SHISHET ENËMATËSE

PJESA I
PËRMBAJTJA

1. Kjo rregullore specifikon:

1.1 Shishet enëmatëse ligjërisht të kontrolluara.

1.2 Kërkesat metrologjike ndaj shisheve enëmatëse.

1.3 Metoda referuese për kontrollin e volumit neto (kapaciteti aktual) të shisheve.

1.4 Mbishkrimet dhe shenjat që vendosen mbi shishet si enëmatëse.

PJESA II
SHISHET LIGJËRISHT TË KONTROLLUARA

2. Kjo rregullore do të zbatohet për enët e bëra prej qelqi ose çdo material tjetër që kanë qëndrueshmëri dhe stabilitet dhe që ofrojnë të njëjtat garanci metrologjike si qelqi, kur enë të tilla:

2.1 janë të mbyllura ose të disanjuara për t’u mbyllur dhe kanë si qëllim magazinimin, transportin ose tregtimin e lëngeve;

2.2 kanë kapacitet nominal midis 0.05 litra dhe 5 litra, përfshirë këto dy vlera;

2.3 kanë karakteristika metrologjike (karakteristikat e disenjës dhe uniformitetin e prodhimit), të tilla që ato mund të përdoren si enëmatëse p.sh kur janë të mbushura deri në një nivel ose përqindje të caktuar të kapacitetit të tyre “deri në buzë” dhe përmbajtja e tyre mund të matet me saktësi të mjaftueshme.

PJESA III
KËRKESAT METROLOGJIKE PËR SHISHET SI ENËMATËSE

3. Kapaciteti nominal, kapaciteti “deri në buzë” dhe kapaciteti aktual i një shisheje do të përcaktohet në temperaturën 20⁰ C.

3.1 Shishet enëmatëse do të mbushen:

a) në një nivel konstant që i korrespondon nivelit teorik të mbushjes për kapacitetin nominal;

b) në një boshllëk konstant që i korrespondon diferencës ndërmjet kapacitetit “deri në buzë” dhe kapacitetit nominal.

3.2 Të gjitha shishet e një disajni, përmasë dhe kapaciteti nominal do kenë:

a) një diferencë të perceptueshme konstante ndërmjet nivelit teorik të mbushjes për kapacitetin

nominal dhe nivelit “deri në buzë”;

b) një diferencë të perceptueshme konstante ndërmjet kapacitetit “deri në buzë” dhe kapacitetit nominal, i njohur si volumi i zgjerimit ose boshllëku.

3.3 Shishet do të prodhohen të tilla që diferenca ndërmjet kapacitetit aktual dhe kapacitetit nominal të treguar të mos kalojë gabimin maksimal të lejuar.

3.4 Gabimi maksimal i lejuar, referuar pikës 3.3, pozitiv ose negativ, do të jetë në përputhje me aneksin 1.

3.5 Gabimi maksimal i lejuar i kapacitetit të treguar “deri në buzë”, të një shisheje do të jetë i njëjti si dhe gabimi maksimal i lejuar për kapacitetin nominal korrespondues.

3.6 Shishet që plotësojnë kërkesat referuar pikës 3.3, do të shënohen me shenjën “s” të parashikuar në pjesën V, mund të përdoren si enë matëse dhe do të hidhen në treg pa asnjë testim ose kontroll metrologjik ligjor paraprak. Shenja Evropiane “3” njihet nga autoritetet shqiptare. Shishet e ardhura nga një vend anëtar i BE-së dhe janë të shënuara me shenjën “3” do të hidhen në treg pa asnjë testim ose kontroll metrologjik ligjor paraprak pasi të konfirmohet dokumentarisht vlefshmëria e vendosjes në produkt të kësaj shenje.

3.7 Prodhuesit e shisheve do të sigurojnë konformitetin e kapacitetit të tyre me kërkesat e pikës 3.3, nëpërmjet kryerjes së kontroleve statistikore të prodhimit sipas aneksit 2.

3.8 Në prodhimin e shisheve enëmatëse, shfrytëzimi sistematik i tolerancave është i ndaluar.

PJESA IV METODA REFERENCE PËR KONTROLLIN E VOLUMIT NETO (KAPACITETIT AKTUAL) TË SHISHEVE

4. Kërkesat ndaj metodave dhe instrumenteve matëse, që përdoren për përcaktimin e kapacitetit aktual të shisheve enëmatëse.

4.1 Kapaciteti aktual i shisheve enëmatëse do të kontrollohet nëpërmjet përcaktimit të sasisë së ujit me një densitet të njohur të mbushur deri në nivelin që teorikisht i korrespondon kapacitetit nominal.

4.2 Sasia e ujit të mbushur do të përcaktohet me peshim në 20 °C.

4.3 Kapaciteti aktual i shisheve enëmatëse mund të kontrollohet dhe në mënyrë indirekte.

4.4 Në kontrollin e kapacitetit aktual të shisheve enëmatëse, pasiguria e matjes nuk duhet të kalojë 1/5 e gabimit maksimal të lejuar për kapacitetin nominal korrespondues.

4.5 Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë do të publikojë në buletin e saj zyrtar vlerat për karakteristikat metrologjike të instrumenteve matëse që do të përdoren për kontrollin e kapacitetit aktual të shisheve enëmatëse.

4.6 Instrumentet matëse të përdorura për kontrollin e kapacitetit aktual të shisheve enëmatëse duhet të jenë të përshtatshme dhe të verifikuara nga organet përkatëse të DPM-së ose persona të autorizuar dhe të mbajnë shenja të vlefshme që e vërtetojnë këtë kontroll.

4.7 Prodhuesit e shisheve enëmatëse do të ruajnë dokumentacionin e instrumenteve matëse, që dëshmojnë që ato plotësojnë kërkesat e kësaj pjese.

4.8 Metodën për kontrollin e kapacitetit aktual të shisheve enëmatëse do të kryhen nga:

a) prodhuesit e shisheve enëmatëse;

b) Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë gjatë kryerjes së inspektimit metrologjik sipas ligjit për metrologjinë dhe akteve nënligjore të nxjerra në mbështetje të tij.

4.9 Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë do të kryejë këtë kontroll sipas metodës referencë të paraqitur në aneksin 2.

4.10 Prodhuesit e shisheve enëmatëse do të kryejnë kontrollin statistikor të prodhimit për çdo parti prodhimi.

4.11 Kriteri i kontrollit të kapacitetit aktual përfshin shmangien (devijimin) prej:

a) shumës së kapacitetit nominal të një shisheje dhe gabimit maksimal të lejuar korrespondues të specifikuar;

b) diferencës ndërmjet kapacitetit nominal të një shisheje dhe gabimit maksimal të lejuar korrespondues të specifikuar.

4.12 Prodhuesit e shisheve do të vendosin për metodën e kontrollit, që do të përdorin dhe do të organizojnë procedurën e kontrollit, në mënyrë të tillë që të sigurojnë që partitë e tyre të prodhimit

të plotësojnë kërkesat ndaj kapacitetit aktual të shisheve enëmatëse referuar pikave 3.3 deri 3.6.

4.13 Prodhuesit do të përcaktojnë, në vartësi të rezultateve të kontrollit, madhësinë e partisë së inspektimit dhe madhësinë dhe frekuencën e marrjes së mostrave.

4.14 Prodhuesit e shisheve do të dokumentojnë dhe të ruajnë regjistrimet e kontrolleve të kryera nga vetë ata.

4.15 Regjistrimet e kontrolleve do të dëshmojnë që këto kontrolle, së bashku me korrigjimet dhe rregullimet që ata i kanë parë të nevojshme, të sigurojnë që vetëm shishet enëmatëse që plotësojnë kërkesat ndaj kapacitetit aktual të tyre janë hedhur në treg.

4.16 Prodhuesit e shisheve enëmatëse do të mbajnë (ruajnë) dokumentacionin e kontrollit, i cili do të përfshijë:

- a) një përshkrim të metodës së kontrollit të përdorur;
- b) regjistrimet e matjeve dhe të rezultateve të përpunimit dhe kontrollit;
- c) të dhëna për veprimet korrigjuese të marra, kur jokonformiteti i kapacitetit aktual të shisheve enëmatëse me kërkesat e specifikuara është eliminuar;
- d) regjistrime të tjera që tregojnë vëzhgimin (vrojtimin) e metodës së kontrollit të përshtatshme.

4.17 Importuesit e shisheve enëmatëse do të ruajnë dokumentacionin për kontrollin e partive të importuara, që provojnë konformitetin e kapacitetit aktual të shisheve me kërkesat e specifikuara:

- a) regjistrimet referuar pikës 4.14 duhet të mbahen të sakta, të qarta, të njëkuptimshme dhe të paanshme;
- b) regjistrimet që iu referohen pikave 4.14 do të ruhen në mbartës që të lejojnë magazinim të sigurt dhe mundësinë që të jenë të kuptueshme dhe lehtësisht të lexueshme;
- c) regjistrimet që i referohen pikave 4.14 dhe 4.15 do të mbahen (ruhen) kronologjikisht për jo më pak se një vit nga data e kryerjes së kontrollit.

PJESA V

MBISHKRIMET DHE SHENJAT E VENDOSURA MBI SHISHET ENËMATËSE

5. Rregullat për vendosjen e mbishkrimeve në shishe enëmatëse

5.1 Shishet enëmatëse do të mbajnë mbishkrime si parashikohen në nenin 36 pika 2 të ligjit për metrologjinë.

5.2 Të gjitha mbishkrimet mbi shishe enëmatëse duhet të vendosen në mënyrë që të mos shuhet, lehtësisht të lexueshme dhe të dukshme në kushte normale të paraqitjes.

5.3 Një shishe enëmatëse do të mbajë në një anë të saj, në fund ose në rrethin e fundit:

- a) një mbishkrim tregues për kapacitetin nominal të saj në germa:
 - 1. të paktën 6 mm të larta, nëse kapaciteti nominal është më i madh se 100 cl;
 - 2. 4 mm të larta në qoftë se është nga 100 cl e poshtë deri 20 cl (pa përfshirë atë);
 - 3. 3 mm të larta në qoftë se ai nuk është më i madh se 20 cl, të ndjekur nga simboli i njësisë së matjes së përdorur;
- b) shenjën e identifikimit të prodhuesit;
- c) shenjën “s” që vërteton që kapaciteti aktual i një shisheje enëmatëse plotëson kërkesat e specifikuara. Ajo duhet të ketë të paktën 3 mm lartësi dhe të ketë formën, paraqitja grafike e të cilës jepet në aneksin 3.

5.4 Një shishe enëmatëse do të mbajë në fund ose në rrethin e fundit në përputhje me metodën ose metodat e mbushjes për të cilën është ideuar:

a) një mbishkrim tregues për kapacitetin “deri në buzë” të shprehur në centilitra dhe të pandjekura nga simboli cl. Madhësia e mbishkrimit duhet të jetë e njëjtë me madhësinë e mbishkrimit për kapacitetin nominal.

b) dhe/ose një mbishkrim tregues në milimetra të distancës nga niveli “deri në buzë” deri te niveli i mbushjes që i përket kapacitetit nominal, i ndjekur nga simboli mm.

5.5 Treguesit që i referohen pikës 5.3 do të fiksohen në germa me lartësinë e specifikuar në pikën 5.3 a në mënyrë tillë që të mos krijojnë konfuzion me treguesit e pikës 5.4.

5.6 Kapaciteti nominal i një shisheje enëmatëse do të shprehet:

- a) në litra, nëse është më i madh ose i barabartë me 1 litër;
- b) në mililitra, ose centilitra, nëse është më i vogël se 1 litër.

5.7 Tregues të tjerë mund të paraqiten në shishe enëmatëse, por ato nuk duhet të krijojnë konfuzion me treguesit e referuar pikave 5.3 dhe 5.4.

5.8 Forma dhe paraqitja grafike e shenjës së konformitetit të kapacitetit aktual të shisheve enëmatëse duhet të jetë konform aneksit 3.

Aneksi nr.1

GABIMET MAKSIMALE TË LEJUARA

Kapaciteti nominal (V_n/V_r) në mililitra	Gabimi maksimal i lejuar	
	në % të V_n/V_r	në ml
nga 50 deri 100	-	3
nga 100 deri 200	3	-
nga 200 deri 300	-	6
nga 300 deri 500	2	-
nga 500 deri 1000	-	10
nga 1000 deri 5000	1	-

-Vlerat e gabimeve maksimale të lejuara të treguara në tabelë në përqindje, në qoftë se llogariten në njësi të volumit, do të rrumbullakosen deri te një e dhjeta e mililitrit më të afërt.

-“Gabimi maksimal i lejuar” është devijimi (shmangia) maksimale që për kapacitetin aktual të shishes lejohet të jetë ndryshe nga kapaciteti nominal i treguar.

Aneksi nr.2

METODA REFERUESE PËR KONTROLLIN STATISTIKOR ME MOSTRA TË KAPACITETIT AKTUAL TË SHISHEVE ENËMATËSE

Partia e inspektuar duhet të përfshijë shishe enëmatëse të të njëjtit disaini dhe përmasë, kapaciteti nominal, materiali dhe prodhimi.

Madhësia e partisë së inspektuar do të përcaktohet në bazë të prodhimit orar.

Një mostër çfarëdo (e rastësishme) do të merret nga partia dhe kapaciteti aktual i çdo shisheje enëmatëse do të matet.

Kapaciteti aktual do të matet me peshim në 20 °C.

Shishet enëmatëse do të peshohen bosh, pastaj të mbushura me ujë me densitet të njohur në 20°C, deri në nivelin e mbushjes përkatësisht me metodën e kontrollit të përdorur.

Mesatarja e kapaciteteve aktuale të shisheve enëmatëse të matura do të llogaritet dhe pastaj të vlerësohet me një nga metodat statistikore në vijim:

1. metodën e devijimit standard;

2. metoda e diapazonit mesatar.

Numri i shisheve enëmatëse që përbën mostrën do jetë 35 ose 40, në varësi të metodës së zgjedhur si më sipër.

Nëse rezultati i kontrollit të një partie që i korrespondon prodhimit orar nuk është i kënaqshëm, mund të kryhet një test i dytë i bazuar në një mostër tjetër të zgjedhur prej një partie që i korrespondon një periudhe kohe më të gjatë prodhimi ose mund të kontrollohen rezultatet e regjistrimeve të kartave të kontrollit të prodhuesit.

Kontrolli i kapaciteteve aktuale të shisheve enëmatëse, në bazë të vlerësimit të mesatares së kapaciteteve aktuale të shisheve enëmatëse në një mostër, duke përdorur metodën e devijimit standard.

Merret një mostër çfarëdo prej 35 shishesh enëmatëse. Kapacitetet aktuale x_i të shisheve enëmatëse në mostër do të maten të gjitha.

Llogaritni si vijon:

1. vlerën mesatare $\bar{x}$ të kapaciteteve aktuale x_i të shisheve enëmatëse në një mostër;
2. devijimin standard “s”;
3. kufirin e sipërm të lejuar T_s të kapacitetit aktual;
4. kufirin e poshtëm të lejuar T_i të kapacitetit aktual.

Partia do të deklarohet që plotëson kërkesat ndaj kapacitetit aktual, nëse ajo plotëson njëkohësisht tri kriteret e pranimit që vijnë:

$$\bar{x} + k \cdot s \leq T_s \quad (1)$$

$$\bar{x} - k \cdot s \geq T_i \quad (2)$$

$$s \leq F(T_s - T_i) \quad (3)$$

ku: $k = 1,57$

$F = 0,266$

Llogaritjet

1. Vlera mesatare $\bar{x}$ e kapaciteteve aktuale x_i e shisheve enëmatëse në një mostër

Llogaritni si vijon:

- Shuma e matjeve të kapacitetit aktual x_i sipas formulës $\bar{x} = \sum x_i$

- Vlera mesatare $\bar{x}$ e kapaciteteve aktuale të shisheve enëmatëse sipas formulës:

$$\bar{x} = \frac{\sum x_i}{35}$$

2. Devijimi standard “s”

Devijimi standard i vlerësuar llogaritet me formulën:

$$s = \sqrt{\frac{1}{n-1} \cdot \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}$$

3. Kufiri i sipërm i lejuar T_s i kapacitetit aktual

Llogaritet si shuma e kapacitetit të treguar dhe gabimit maksimal të lejuar që i korrespondon këtij kapaciteti.

4. Kufiri më i ulët i lejuar T_i i kapacitetit aktual

Llogaritet si diferenca ndërmjet kapacitetit të treguar dhe gabimit maksimal të lejuar që i korrespondon këtij kapaciteti.

Kontrolli i kapaciteteve aktuale të shisheve enëmatëse në bazë të vlerësimit të mesatares së kapaciteteve aktuale të shisheve në një mostër, duke përdorur metodën e diapazonit mesatar

Merret një mostër çfarëdo prej 40 shisesh enëmatëse. Do të maten kapacitetet aktuale x_i të shisheve enëmatëse në mostër.

Llogarisni si vijon:

1. Vlerën mesatare të kapaciteteve aktuale x_i të shisheve enëmatëse në një mostër;

2. Diapazonin mesatar $\bar{R}$ të kapaciteteve aktuale të shisheve enëmatëse në një mostër;

3. Kufirin e sipërm të lejuar T_s të kapacitetit aktual;

4. Kufirin e poshtëm të lejuar T_i të kapacitetit aktual.

Partia do të deklarohet që plotëson kërkesat ndaj kapacitetit aktual, nëse ajo përmbush njëkohësisht të tri kërkesat e pranimit që vijnë:

$$\bar{x} + k \cdot \bar{R} \leq T_s \quad (1)$$

$$\bar{x} - k \cdot \bar{R} \geq T_i \quad (2)$$

$$\bar{R} \leq F - (T_s - T_i) \quad (3)$$

ku:

$$k = 0,668$$

$$F = 0,628$$

Llogaritjet

1. Vlera mesatare $\bar{x}$ e kapaciteteve aktuale x_i të shisheve enëmatëse në një mostër
Llogaritni si vijon:

Shumën e matjeve të kapaciteteve aktuale x_i sipas formulës $x = \sum x_i$

Vlerën mesatare $\bar{x}$ të kapaciteteve aktuale të shisheve enëmatëse sipas formulës

$$\bar{x} = \frac{\sum x_i}{40}$$

2. Rangun (diapazonin) mesatar $\bar{R}$ të kapaciteteve aktuale të shisheve enëmatëse në një mostër.

Ndani mostrën, sipas radhës kronologjike të zgjedhjes, në tetë nënmostra prej pesë shishesh enëmatëse secila.

Llogaritjet si vijon:

- Diapazoni i secilës nënmostër, d.m.th. diferenca midis kapacitetit aktual më të madh dhe më të vogël të pesë shisheve enë në nënmostër; kështu merren tetë diapazone : $R_1, R_2, R_3 \dots R_8$;

- Shuma diapazoneve e tetë nënmostrave: $\sum R = R_1 + R_2 + R_3 + \dots + R_8$

- Diapazoni mesatar $\bar{R}$ llogaritjet me formulën : $\bar{R} = \frac{\sum R_i}{8}$

3. Kufiri më i lartë i lejuar T_s i kapacitetit aktual

Llogaritjet si shuma e kapacitetit të treguar me gabimin maksimal të lejuar që i korrespondon këtij kapaciteti.

4. Kufiri më i ulët i lejuar T_i i kapacitetit aktual

Llogaritjet si diferenca ndërmjet kapacitetit të treguar dhe gabimit maksimal të lejuar që i korrespondon këtij kapaciteti.

Aneksi nr.3

SHENJA E KONFORMITETIT

A. SHENJA SHQIPTARE “S” E KONFORMITETIT TË KAPACITETEVE AKTUALE TË SHISHEVE ME KËRKESAT E SPECIFIKUARA

S

Paraqitja grafike e formës do të jetë germa “s” të alfabetit shqiptar me përmasat: gjerësia sa (0.7 - 0.8) e lartësisë.

B. SHENJA EUROPIANE “3” E KONFORMITETIT TË KAPACITETEVE AKTUALE

TË SHISHEVE ME KËRKESAT E SPECIFIKUARA

Shenja është një shkronjë “Epsilon”, simetrikisht e rrotulluar në aksin vertikal

